

Pred sudom rečeno da je Župljanin sprečavao ubijanja ne-Srba

Author: [Alexandra Arkin](#)

Bivši obavешtajac bosanskih Srba izjavio je da je okrivljeni nastojao da spreči pogubljenja Bošnjaka i Roma.

Piše: Alexandra Arkin iz Haga (TU br. 714, 23. oktobar 2011.)

Nekadašnji uposlenik Centra Službi bezbednosti (CSB) bosanskih Srba u Banja Luci izjavio je ove sedmice na suđenju Stojanu Župljaninu da je okrivljeni tokom 1992. u više navrata sprečio smrt ili zlostavljanje nesrpskih civila.

Bivši pripadnik obavешtajne grupe pod nazivom „Miloš“, Goran Šainović, pojavio se pred sudom kao svedok odbrane na suđenju dvojici bivših visokih zvaničnika policije bosanskih Srba, Župljaninu i Mići Stanišiću.

Grupa Miloš je tokom 1992. prikupljala obavешtajne i bezbednosne podatke za CSB u Banja Luci (severozapadna Bosna), koji su međutim – kako je pred sudom rečeno – bili upućivani u Beograd.

Kao nekadašnji čelnik regionalnog CSB-a u Banja Luci, Župljanin se zajedno sa Stanišićem – nekadašnjim ministrom unutrašnjih poslova bosanskih Srba – tereti za učešće u zajedničkom zločinačkom poduhvatu, čiji je cilj bilo trajno raseljavanje Bošnjaka, bosanskih Hrvata i ostalih ne-Srba sa teritorije koja je trebalo da bude obuhvaćena srpskom državom.

Njih dvojica su optuženi za zločine koji su u periodu od 1. aprila do 31. decembra 1992. počinjeni na području 20 opština širom Bosne.

Svedočeći ove sedmice pred Tribunalom, Šainović se prisetio jednog incidenta koji se dogodio u maju 1992., kada se – zajedno sa čelnikom grupe Miloš, Predragom Radulovićem – vozio ka Banja Luci.

Stigli su na neko raskršće, gde su videli veliku grupu civila i nekoliko ljudi u vojnim uniformama, koji su imali automatske puške. Šainović je rekao da je ta grupa – u kojoj je bilo otprilike 315 Bošnjaka i Roma – trebalo da bude pogubljena.

Budući da se područje na kojem se sve to dešavalo nalazilo na razmeđi delokruga banjalučkog i dobojskog CSB-a, Šainović je pozvao Župljanina – koji mu je bio nadređen – i kazao mu šta se dešava.

„[Župljanin] mi je rekao da bi trebalo učiniti sve da svi ostanu zdravi i čitavi, da nijedan civil ne sme biti ubijen, te da će poslati najbližu policijsku jedinicu kojom raspolaže kako bi nam pomogao da situaciju držimo pod kontrolom“, rekao je Šainović sudijama.

Policijska jedinica je ubrzo stigla i razrešila situaciju, tako da su civili nastavili svojim putem.

Svedok je opisao i kako je Župljanin reagovao kada mu je on rekao kakvi uslovi vladaju u zatvorskim logorima Keraterm i Omarska – nadomak Prijedora, u severozapadnoj Bosni – koje je Šainović nazvao „prihvatnim centrima“.

Šainović i Radulović su te logore posetili u leto 1992. godine, sa ciljem da utvrde da li se u njima nalaze neki od doušnika grupe Miloš i treba li im pomoć.

Po Šainovićevim rečima, ni u jednom logoru nije bilo operativaca iz Miloša – pa se svedok, zajedno sa Radulovićem, vratio u Banja Luku.

Prilikom dolaska u zgradu CSB-a, gde su svratili da ostave vozilo i opremu, naišli su na Župljanina i Đuru Bulića, zamenika šefa banjalučkog CSB-a, koji su upravo napuštali isti objekat.

Šainović se prisetio kako je Radulović kratko obavestio nadređene o onome što su videli, odnosno o tome da situacija u „prihvatnim centrima“ i uslovi smeštaja pritvorenika „nisu najbolji“.

„Mislim da je [Radulović] spomenuo da je bilo nekog nasilja, koje su vršila lica koja su dovodila te ljude i bila zadužena za bezbednost u prihvatnim centrima“, kazao je Šainović. „Međutim, ne sećam se da je g. Radulović pominjao bilo kakva imena ili događaje. U osnovi je rekao da je situacija gora nego što je mislio.“

Svedok je kazao da je Župljanin, nakon što je to čuo, delovao „iznenađeno“ i „u neverici“. „On je rekao da će proveriti ono što je Radulović rekao, i da će, u skladu sa informacijama koje dobije, reagovati unutar granica svojih mogućnosti.“

Tužilac Metju Olmsted (Matthew Olmsted) je prilikom unakrsnog ispitivanja od Šainovića zatražio da mu kaže kakav je bio odnos Šainovićeve grupe i državnih službi bezbednosti, i ko je imao pristup njihovim

izveštajima.

Svedok je rekao da je u grupi Miloš – koju su činila svega tri čoveka – o tome koji će podaci biti prikupljeni odlučivao Radulović, koji je bio i najodgovorniji za održavanje te operativne mreže.

Šainović i njegov saradnik su bili zaduženi za tehnički aspekt posla. Izveštaje te grupe je ponekad pisao sam Šainović, a ponekad Šainović u saradnji sa još jednim kolegom.

Najzad, po rečima svedoka, izveštaji grupe Miloš su bili držani u banjaučkom CSB-u – gde je jedino Radulović imao mogućnost uvida u njih – da bi kasnije bili prosleđivani centru za državnu bezbednost u Beogradu.

Šainović je rekao i da su se ti izveštaji nalazili u sefu CSB-a, te da je ključ od tog sefa imao jedino Radulović.

Olmsted je sugerisao da je Župljanin imao pristup i kontakt sa grupom Miloš, kao i da je koristio tu grupu za prosleđivanje informacija srbijanskom Ministarstvu unutrašnjih poslova (MUP). Pritom je tužilac na umu imao izveštaje koji su u dnu imali Župljaninovo ime, tvrdeći da se ono ne bi pojavljivalo na tom mestu da ih on nije na neki način autorizovao.

No, svedok je insistirao na tome da je okrivljeni malo dolazio u dodir sa svakodnevnim aktivnostima grupe Miloš ili njenim izveštajima.

Olmsted je svedoku pokazao jedan dokument i sugerisao mu da se radi o obraćanju srbijanskog MUP-a grupi Miloš, od koje se traži da povodom jednom problema, ukoliko to bude neophodno, „radi sa g. Župljaninom“.

Šainović je rekao da bi potvrđivanje toga predstavljalo puku spekulaciju, te da mu nije poznat dotični dokument, niti ono na šta se odnosi. „Za ono što se tu kaže – 'Ukoliko je neophodno, angažujte Župljanina' – ja zaista ne mogu verovati da se odnosi na g. Stojana Župljanina“, kazao je on. „Na području Banja Luke je bilo mnogo ljudi koji su se prezivali Župljanin.“

Na pitanje o ostalim izveštajima, svedok je rekao da ih nikada ranije nije video, i da ne može da potvrdi ko ih je pisao.

Stanišić se predao u martu 2005., dok su Župljanina srpske vlasti uhapsile 10. juna 2008., nakon što je 13 godina proveo u bekstvu. Obojica okrivljenih – čije su optužnice spojene u septembru 2008. – izjasnila su se kao nevini po svim tačkama.

Suđenje je počelo u septembru 2009. Ukoliko neki svedok ne bude mogao da se pojavi ranije, nastavak sledi 8. novembra.

Alexandra Arkin je stažistkinja IWPR-a u Hagu.

Location: Balkans

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/pred-sudom-re%C4%8Deno-da-je-%C5%BEupljanin-spre%C4%8Davao-ubijanja-ne-srba>